

Kiszl Péter

Szabadegyetem a könyvtártudományért: szakmai korrajz 1995–2000

„Rendszer, hogy naponként a hajnali órákban nyilvános előadások vannak. Ezeken mindenki megjelenhetik, de csak azok számára köteleesség, akiket névszerint kijelöltek tanulmányok folytatására. Mégis minden rendű férfiak és nők nagyszámban özönlenek ezekre az előadásokra, mindegyik azt hallgatja, amihez kedve van.”¹

(Morus Tamás: Utopia)

Tanulmányunk az 1995 októberében, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar (ELTE BTK) Könyvtártudományi-Informatikai Tanszékén Voit Krisztina, akkori tanszékvezető által életre hívott Nyitott Napok című nyilvános könyvtár- és információtudományi előadás-sorozat történetét ismerteti és elemzi az ezredfordulóig. Az előadások rekonstrukcióján keresztül felhívja a figyelmet a korabeli hazai tudományos eredményekre és szakmai trendekre, a magyarországi könyvtárakat és könyvtárosokat érintő kihívásokra és lehetőségekre, melyek hatást gyakoroltak napjaink könyvtárügyére és könyvtárosképzésére is. A visszatekintés apropójául szolgál, hogy az ELTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Intézete (KITI) 2016 februárjában újraindította a Nyitott Napok szakmai eseményfolyamot.

Tárgyszavak: képzés, továbbképzés, tudományszervezés, történet, trendek, könyvtárügy, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Magyarország

Nyitott könyvtár és nyitott egyetem

A társadalmi igények változásának hatására a 19. századtól kezdődően már Magyarországon is megjelentek a könyvtári szolgáltató rendszer olyan reformtörekvései, melyek előidézőiként a public library típusú, széles közönséget kiszolgáló, használó központú gyűjtemények nevezhetők meg.² A polgári átalakulásból fakadó kultúrharok nem kerültek el a felsőoktatást sem, így a dualizmus első felétől számos egyesület, olvasókör vagy akár dalárda alakult az egyetemek holdudvarában,³ illetve a népművelésben, a tudományos ismeretterjesztésben is egyre nagyobb szerepet szántak az ún. *szabad oktatási formáknak* (pl. nyári egyetemek).⁴ Bár e fejlődési folyamatot a szocialista államberendezkedés huzamos időszakra megakasztotta, ma már magától értetődően senki sem „zárt” intézményekként tekint a könyvtárakra és az egyetemekre: „nyitott kapuikkal” közösségi térként is való működésük, a nyilvánosságot középpontba helyező, széles körű (hagyományos és modern) eszköztárral bíró tudománykatalizáló (és népszerűsítő) szerepük vitathatatlan napjainkban. Itt utal-

hatunk arra is, hogy a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) minden évben számos, a tudományos kutatásokba (közérthetően) betekintést engedő eseményt szervez. Kiemelkednek közülük a 2003 óta, a Magyar Tudomány Ünnepe (november 3.)⁵ keretében folyó rendezvények, melyek célja a hazai kutatóhelyek és eredményeik bemutatása előadásokkal, kiállításokkal, olykor filmvetítésekkel.⁶

Nyitott Napok

Bevezetőnk célja annak nyomatékos érzékeltetése volt, hogy a rendszerváltás után néhány esztendővel Voit Krisztina tanszékvezető (1. ábra)⁷ egy olyan, addig hasonló nagyságrendben előzmény nélküli, közérthető, ugyanakkor tudományos igényű könyvtár- és információtudományi rendezvénysorozatot indított szakmánk számára, mely

- az elmélet és az alkalmazás közelítését;
- az új eredmények és a jó gyakorlatok bemutatását (benchmarking);
- tudományterületünk rohamos változásának (fejlődésének) nyomon követését;

- a leendő könyvtáros hallgatók munkaerőpiacra történő beilleszkedését és szemléletformálását;
- aktuális témákról kötetlen szakmai diskurzusok lefolytatását, (szakértői) generációk találkozását;
- diszciplínánk népszerűsítését és elismertségének javítását;
- más (rokon) szakmák művelőinek meghívásával a multidiszciplinaritás erősítését, későbbi szakmai együttműködések megalapozását;
- nem utolsósorban pedig az ország elsőként alapított könyvtártudományi felsőfokú képzőhelye presztízsének emelését tette lehetővé.

Meggyőződésünk, hogy az akkori közgondolkodásban, a piacgazdaságra történő áttérés viharai között még nem elterjedt szakkifejezéssel élve, valójában bizonyos könyvtárszakmai *társadalmi felelősségvállalás* (CSR = Corporate Social Responsibility)⁸ is vezérelte a rendkívül haladó szellemű Voit Krisztinát a Nyitott Napok megszervezésével.

1. ábra Voit Krisztina (1940–2010) portréja 2003-ból
(Fotó: Fodor János)

Ha a 2. ábrán elolvassuk a szervező által jegyzett felhívást, az is világossá válik, miért definiáltuk e meghatározó jelentőségű, úttörő rendezvénysorozatot *szabadegyetemként*, ahol „a felnőttek művelését célzó tanítás szabad olyan értelemben, hogy nincs előre megállapított tantervhez kötve s nem köti a részvételt semmiféle minősítéshez.”⁹

Az ELTE BTK Könyvtártudományi és Informatikai Tanszék

“Nyitott Napok”

címmel nyilvános előadásorozatot hirdet a Magyar Könyvtárosok Egyesülete, a Könyvtári és Informatikai Kamara és az IQSOFT Rt. együttes szervezésében.

A sorozat célja kettős: egyfelől az egyetemi hallgatóságszámára szeretnénk olyan szakmai ismereteket nyújtani, amelyek kiegészítik és tovább bővítik a tantervben szereplő studiumok adata tudásanyagot, másfelől a könyvtáros szakma számára felkínálni olyan tájékozási lehetőségeket, amelyeket a szakmai gyakorlat megkíván.

A történeti előadásokat pedig az e témakör iránt érdeklődők figyelmébe szeretnénk ajánlani.

A rendezvény sorozat **“Nyitott Napok”** elnevezése ugyanakkor tükrözi a Tanszék azon törekvését, hogy erőteljesebben bekapcsolódjék a könyvtáros társadalom vérkeringésébe és egyúttal alkalmat teremtsen a hallgatóság - a jövőbeni könyvtáros nemzedék - számára is a Szakma mindennapjainak közelebbi megismerésére.

Budapest, 1995. október 5.

Dr. Voit Krisztina
tanszékvezető egyetemi docens

2. ábra A Nyitott Napok sorozatindító felhívása

Rendezvények 1995–2000 között

Az 1995. október 11-én, *Csapodi Csaba: A Corvina kutatás problémái* című előadásával, mintegy ötvenfős hallgatóság jelenlétében kezdődő sorozat 1995–2000 közötti programjának teljes körű feltárása időigényes kutatómunkát jelentett, ugyanis több forrásból kellett elvégezni az *adatgyűjtést*¹⁰:

- intézeti (tanszéki) irattár,
- KATALIST levelezőlistán megjelent hírek (Czövek Zoltán e-mail címéről),
- Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) Könyvtári Intézet Könyvtártudományi Szakkönyvtára archívumában fellelhető iratok,
- szaksajtó (a Könyvtári Levelező/lap hasábjain Bobokné Belányi Beáta és Hangodi Ágnes beszámolóit, illetve a tanszék felhívásait),
- Voit Krisztina hagyatékából fennmaradt iratok,
- egyéb.

Meggyőződésünk, hogy a 90-es évek második felének könyvtártudományi érdeklődési lenyomatát képező összeállításunk hasznos történeti adalékokkal szolgál *szakmánk fejlődésének* tanulmányozásához. Ennek reményében az alábbiakban közöljük a rendszerint (hetente, majd kéthetente) szerdánként 17 órától, a Könyvtártudományi-Informatikai Tanszék oszlopos folyosóján rendezett Nyitott Napok teljes *kronológiáját*.¹¹

1. félév: 1995. ősz¹²

1. alkalom: 1995. október 11.
Csapodi Csaba: A Corvina-kutatás problémái
2. alkalom: 1995. október 18.
Fejér Gábor: TOPIC, az elektronikus dokumentum-visszakereső rendszer
3. alkalom: 1995. november 1.
Rózsa György: Kulturális örökség és információs társadalom
4. alkalom: 1995. november 8.
Matlák Tamás: Mire a papírhegyből CD-ROM lesz
5. alkalom: 1995. november 15.
Rozsondai Marianne: A könyvkötészeti kutatások jelentősége és eredményei a könyvtári munkában
6. alkalom: 1995. november 22.
Langer László: DOKTÁR, az elektronikus dokumentum-kezelő rendszer

7. alkalom: 1995. november 29.
Haiman György: Nyomtatott szövegek és képek vizsgálatáról

2. félév: 1996. tavasz¹³

8. alkalom: 1996. február 21.
Soltész Zoltánné: Régi könyvek és egykori tulajdonosaik
9. alkalom: 1996. február 28.
Popovics Péter: Internet-lehetőségek a könyvtáros számára
10. alkalom: 1996. március 6.
V. Ecsedy Judit: Rejtett nyomdahelyű könyvek a 16-18. században
11. alkalom: 1996. március 13.
Vajda Mária: A Z 39.50-es szabvány szerepe a könyvtári rendszerekben
12. alkalom: 1996. március 20.
Kovács Ilona: Az amerikai magyarság kutatásainak forrásai és a könyvtárak
13. alkalom: 1996. április 10.
Szántó Péter: Hogyan menedzseljünk ma egy könyvtárat? (Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár)
14. alkalom: 1996. április 17.
Tószegi Zsuzsanna: Multimédia
15. alkalom: 1996. április 24.
Vajda Mária: OLIB újdonságok
16. alkalom: 1996. május 8.
Pavercsik Ilona: Pest-budai könyvkereskedők az 1780–90-es években
17. alkalom: 1996. május 15.
Ramháb Mária: Egy új könyvtár megszervezése
3. félév: 1996. ősz¹⁴
18. alkalom: 1996. október 16.
Sarbak Gábor: A fragmentumkutatás eredményei és jelentősége
19. alkalom: 1996. október 30.
Sütheő Péter: Az internet
20. alkalom: 1996. november 6.
Sarbak Gábor: Pálos kéziratok

21. alkalom: 1996. november 13.

Majkó Katalin: A Voyager-rendszer a Képzőművészeti Főiskola Könyvtárában

22. alkalom: 1996. november 20.

Madas Edit: Magyar nyelvű kódexeink kodikológiai és paleográfiai vizsgálata

23. alkalom: 1996. november 27.

A Közbeszerzési törvény végrehajtásának tapasztalatai

24. alkalom: 1996. december 4.

Körmendy Kinga: A kodikológia lehetőségei a magyar művelődéstörténet forrásainak feltárásában

4. félév: 1997. tavasz Illusztrációtörténet¹⁵

25. alkalom: 1997. március 5.

Török Gyöngyi: Mátyás király korának kódexei¹⁶

26. alkalom: 1997. március 12.

Alföldi Gabriella: Hogyan szerezzük meg az 1%-ot? (A könyvtárak lehetőségei az új adózási rendelkezések szerint)

27. alkalom: 1997. március 19.

Wehli Tünde: Jelentősebb középkori magyar festett kéziratok kutatásának problémái

28. alkalom: 1997. április 9.

Monok István: A szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán folyó könyv-könyvtártörténeti kutatások és új képzési formák

29. alkalom: 1997. április 16.

Téglás György: Textlib integrált rendszer bemutatása¹⁷

30. alkalom: 1997. április 23.

Bodnár Szilvia: Dürer, az illusztrátor

31. alkalom: 1997. április 30.

Karsay Orsolya: Bizánci könyvkultúra

32. alkalom: 1997. május 7.

Vajda Erik: A Könyvtári törvény és a magyar szakkönyvtárak

33. alkalom: 1997. május 14.

Skaliczki Judit – Baritzné Rózsa Mária: A Könyvtári törvény és a közművelődési könyvtárak

Huszár Ernőné: A Könyvtári törvény és az egyetemi könyvtárak

5. félév 1997. ősz

Közyűjteményi „rokonaink”: levéltárak és múzeumok¹⁸

34. alkalom: 1997. október 15.

Bak Borbála: A topográfia és a térképtörténet helye a (könyvtáros, levéltáros, muzeológus) hallgatók oktatásában

35. alkalom: 1997. október 29.

Szögi László: Az Egyetemi Könyvtár, Levéltár és Múzeum jelenlegi helyzete és a közeljövő tendenciái. Az Egyetemi Könyvtárak Szövetségének feladatai

36. alkalom: 1997. november 12.

Kardos József – Nagy László: A történeti muzeológusképzés az ELTE BTK-n és a Múzeumi törvény

37. alkalom: 1997. november 26.

Sipos Anna Magdolna: Egy új könyvtár kialakításának stációi
külső helyszín: ELTE Tanárképző Főiskolai Kar (1075 Budapest, Kazinczy u. 23-27.)

38. alkalom: 1997. december 10.

Klein Ágnes: Könyvtári-informatikai szolgáltatások a magyar tudományos kutatás számára

6. félév: 1998. tavasz Oktatás¹⁹

39. alkalom: 1998. március 4.

Voit Krisztina: A tanszéken meginduló doktori (PhD) képzés programja és a programhoz való kapcsolódás lehetőségei²⁰

40. alkalom: 1998. március 18.

Csoba Alice: A doktori fokozat megszerzésével kapcsolatos ügyrendi kérdések²¹

41. alkalom: 1998. április 1.

Kiefer Ferenc: Az akkreditálás országos rendszere és az elbírálás kritériumairól elfogadott legújabb álláspontok²²

42. alkalom: 1998. április 29.

Végzős hallgatók beszámolóí diplomamunkáikról (a téma kiválasztása, anyaggyűjtés, dolgozat megírásának módszerei, elért eredmények)²³

Czövek Zoltán: Információkeresési technikák számítógépes könyvtári katalógusokban

Éder Gábor: Arany János olvasmányai és könyvtára

Paulovics Zoltán: *A Magyar Könyvszemle című folyóirat története 1876–1924*

Perger Péter: *Haiman György hagyatéka az OSZK-ban*

Piróth Gábor: *A magyarországi könyvkiadás és könyvkereskedelem változásai az 1980–90-es években*

7. félév: 1998. ősz

„Pályázat – pályázati rendszer – pályázási tapasztalatok”²⁴

43. alkalom: 1998. október 7.

Tóth Elek: *Pályázati lehetőségek a Kulturális Minisztérium szemszögéből*

44. alkalom: 1998. október 14.

Béki Gabriella: *A felsőoktatásnak kínált pályázási lehetőségek*

45. alkalom: 1998. október 28.

Györy Erzsébet: *A Soros Alapítványhoz történő pályázás lehetőségei, feltételei és a kuratóriumi munkában szerzett tapasztalatok*

46. alkalom: 1998. november 4.

Papp István: *A Nemzeti Kulturális Alap pályázási rendszere és saját tapasztalatok*

47. alkalom: 1998. november 18.

Szabó Mónika: *A British Council pályázati rendszere és a legújabb pályázási lehetőségek*²⁵

8. félév: 1999. tavasz

„Pályázat – pályázati rendszer – pályázási tapasztalatok”

48. alkalom: 1999. február 17.

Tószegi Zsuzsanna: *A CD-ROM kiadás pályázási lehetőségei*

Sütheő Péter: *A Neumann János Számítógéptudományi Társaság Közgyűteményi Szakosztályának tevékenysége*²⁶

49. alkalom: 1999. március 3.

Pálvölgyi Mihály: *Pályázati tapasztalatok a Phare-on keresztül*

Téglási Ágnes: *A Phare Publica pályázat állása*²⁷

50. alkalom: 1999. április 7.

Balogh Margit – Biczák Péter: *Pályázati tapasztalatok és saját menedzselési gyakorlatok (MKE Műszaki Könyvtáros Szekció és Pest Megyei Könyvtár)*²⁸

51. alkalom: 1999. március 17.

Zalainé Kovács Éva: *Összefoglaló a pályázatok kiírásával, elbírálásával kapcsolatban, illetve a saját pályázatok során szerzett ismeretekről (Könyvtári és Informatikai Kamara, Kertészeti Egyetem Központi Könyvtára)*

Fonyó Istvánné és munkatársai, valamint Majkó Katalin: *Beszámoló a pályázatokkal kapcsolatos tapasztalatokról (Budapesti Műszaki Egyetem, Képzőművészeti Főiskola)*²⁹

52. alkalom: 1999. április 21.

Gócza Gyuláné: *Költöztetés – építkezés – az új épület szolgáltatásokkal való megtöltése. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Zenei Gyűjteményének menedzselési kérdései*³⁰

53–54. alkalom: 1999. május 5. és 1999. május 12.

*Végzős hallgatók beszámolói diplomamunkájukról: a téma kiválasztásáról, az anyaggyűjtés és a dolgozat megírásának módszereiről és az elért eredményekről*³¹

9. félév: 1999. ősz

Alumnusok találkozója

Az ELTE BTK Könyvtártudományi-Informatikai Tanszéke 1999. október 20-án tudományos konferencia keretében ünnepelte fennállásának 50. évfordulóját.³² Az egykori hallgatók által ott megkezdett beszélgetésekkel, anekdotázásokkal folytatódott a Nyitott Napok programja.

55–56. alkalom: 1999. október 27. és 1999. november 3.

*Az első tíz évben végzett hallgatók számolnak be pályájuk alakulásáról. Néhány meghívott: Bereczky László, F. Csanak Dóra, Ferenczy Endréné, Futala Tibor, Fügedi Péterné, Léczes Károly, Lisztes László, Katona Tamás, Kiss Jenő, Mesterházy Márta, Papp István, Surján Miklós, Sükösd Mihály, Szilvássy Zoltánné.*³³

57. alkalom: 1999. november 17.

Az 1960-as és az 1970-es években végzetek csoport-összejövetele, évfolyam-találkozója – beszélgetések és visszaemlékezések.

58. alkalom: 1999. november 24.

*Vendégek az 1980 után diplomázók.*³⁴

10. félév: 2000. tavasz

Különleges szolgáltatások, gyűjtemények, ismerethordozók

(szatellitként: Trendek a hazai és nemzetközi könyvtárügyben vezérfonalú előadások *-gal jelölve)³⁵

59. alkalom: 2000. február 16.

Szakály Sándor: *A Hadtörténeti Intézet és Múzeum helye, helyzete kutatásai tükrében*

60. alkalom: 2000. március 1.

Tószegi Zsuzsanna és munkatársai: *Bibliotheca Hungarica – A magyar könyvtárak egy évezred tükrében című multimédia kiadvány bemutatása*³⁶

külső helyszín: Neumann János Digitális Könyvtár és Multimédia Központ Közhasznú Társaság (1014 Budapest, Színház u. 1.)

61. alkalom: 2000. március 22.

Moldován István: *A Magyar Elektronikus Könyvtári Egyesület és a Magyar Internetes Tájékoztatás bemutatása*

62. alkalom: 2000. március 29.

Fehér Miklós: *Egy új épület és kihívásai. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Központi Könyvtára**

63. alkalom: 2000. április 5.

Gócza Gyuláné: *Zenei dokumentumok és különleges lehetőségek*

külső helyszín: Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár (FSZEK) Zenei Gyűjteménye (1088 Budapest, Ötpacsirta u. 4.)

64. alkalom: 2000. április 12.

Huszár Ernőné: *Trendek az egyetemi könyvtárügyben és a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem stratégiája**

65. alkalom: 2000. április 26.

Bobok György: *Számítógép és zene = valami új lehetőség*

66. alkalom: 2000. május 3.

Papp István – Horváth Tibor: *Rendhagyó könyvbemutató: Könyvtárosok kézikönyve. Szerkesztői koncepciók, hogy készült, mik a tervek a közeljövőre?**

67. alkalom: 2000. május 10.

A tanszéken készült új szakdolgozatok bemutatása a hallgatók előadásában

68. alkalom: 2000. május 17.

Hidy Péter – Fodor Péter: *Bemutatjuk a Kultúra-közvetítők Társaságát és a már kiépült kapcsolatait a szakmával**

Összefüggések

Az öt esztendőn, azaz *tíz fél éven* keresztül megvalósult Nyitott Napok a felsorolt *68 alkalommal* várta az érdeklődő hallgatókat és kollégákat. A rendelkezésre álló dokumentumok hozzávetőlegesen száz előadóról tanúskodnak, átlagosan 20–30 fős vendéglétszámmal (alul)becsülve *minimum kétezres összközönség* fordult meg a tanszéki eseményláncon.

Az *előadók* között nem csak szakmabelieket, azaz könyvtárosokat fedezhetünk fel. Szép számmal más, rokon területek és intézmények (pl. *Szakály Sándor – Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Török Gyöngyi – Magyar Nemzeti Galéria*) képviselőit is, illetve vállalkozásokat (pl. *Fejér Gábor és Langer László – IQSOFT*), civil szervezeteket (pl. *Szabó Mónika – British Council*), közigazgatási szerveket (pl. *Tóth Elek – Kulturális Minisztérium*) vagy akár társ-tanszékeket (pl. *Pálvögyi Mihály – Berzsényi Dániel Főiskola*) munkatársait. Speciális alkalmakkor végzős hallgatók vagy már korábban végzetek meghívására került sor. A tanszék oktatói – a „belterjeség” elkerülése, azaz a nyitottság érdekében – csak kivételes esetekben, mindössze kétszer (Voit Krisztina egyetemi docens a doktori képzésről és Sütő Péter egyetemi adjunktus az internetről) jelentek meg a programban.

Az élet úgy hozta, hogy Haiman György 1995 novemberében még maga is előadást tartott, majd 1996 augusztusában bekövetkezett halála után, 1998 áprilisában már Perger Péter végzős egyetemi hallgató ismerteti hagyatékának OSZK-beli sorsát.

A tanszék szerepét erősítő koncepció egyértelműségét jelzi, hogy mindösszesen négy előadás folyt három *külső helyszínen* (időrendben: ELTE Tanárképző Főiskolai Kar, FSZEK Zenei Gyűjtemény, Neumann Ház, FSZEK Zenei Gyűjtemény). Utóbbi alkalommal koncertet is hallgathattak a megjelentek.

A *szervezési feladatokat* kezdetben az ötletgazda Voit Krisztina egyetemi docens látta el (erre utalnak az első időszakban domináló történeti témák), majd tanszékvezetői megbízásának lejártával, 1997 őszétől fokozatosan Bobokné Belányi Beáta egyetemi adjunktus vette át a menedzselést (ezt támasztja alá a könyvtárszervezési kérdések egyre erőteljesebbé válása a tematikában). Bobokné 1998 októberétől már a KATALIST-re küldött meghívók aláírójaként jegyzi az egyes rendezvényeket, utóbb „háziasszony”-ként.³⁷ Mindössze két alka-

lommal találjuk meg Szelle Béla egyetemi adjunktust társ-„házigazdaként”, 1999. október 27-én és 1999. november 3-án, az első tíz évben végzetek visszaemlékezéseinél.³⁸

Az első délutánok induláskor az IQSOFT Részvénytársasággal, a Magyar Könyvtárosok Egyesületével, a Könyvtári és Informatikai Kamarával (az Informatikai és Könyvtári Szövetség jogelődjével), valamint a Budapesti Könyvtároshallgatók Egyesületével *együttműködve* bonyolódtak, azonban ez a kooperáció lassan kezdett alábbhagyni (az első félév programja még az IQSOFT fejléces cégpapír-

ján jelent meg, ld. a 3. ábrát). Egy év elteltével, 1996 őszén már csak a Könyvtári és Informatikai Kamara partnersége olvasható egyetlen előadásnál (1996. november 27. – a Közbeszerzési törvény végrehajtásának tapasztalatai). A versenyszféra felé nyitást jelzi a 1997. tavaszi szemeszter programjához kötődő 1997. február 28-i Voyager és 1999. május 23-i Oracle egész napos szeminárium (ld. a 4. ábrát).³⁹ Az 1999. tavaszi félév pedig a *Neumann János Számítógéptudományi Társaság Közgyűjteményi Szakosztályának* együttműködésével szerveződik.

Tisztelt Érdeklődő!

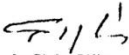
A következőkben tájékoztatom Önt a Nyitott Napok rendezvénysorozat 1995-ös programjáról. Kérem, jelezze, ha a programokra külön értesítést kér.

NYITOTT NAPOK
1995

Helyszín: ELTE Könyvtártudományi-Informatikai Tanszék
VIII. Múzeum Krt. 6-8.

1995. október 11.	17 óra	Csapodi Csaba: A Corvina kutatás problémái
október 18.	17 óra	Fejér Gábor (IQSOFT): TOPIC, az elektronikus dokumentum-visszakereső rendszer
november 01.	17 óra	Rózsa György: Kulturális örökség és információs társadalom
november 08.	17 óra	Matlák Tamás (HMS): Mire a papírhagyból CD ROM lesz
november 15.	17 óra	Rozsondai Marianne: A könyvkötészeti kutatások jelentősége és eredményei a könyvtári munkába
november 22.	17 óra	Langer László (IQSOFT): DOKTÁR, az elektronikus dokumentum-kezelő rendszer
november 29.	17 óra	Haiman György: Nyomtatott szövegek és képek vizsgálatáról

Üdvözlettel:

dr. Sipka Júlia
marketing és kereskedelmi igazgató

1142 Budapest, Teleki Blanka u. 15-17.
Postacím: 1439 Budapest, Pf. 683.
Telefon: 251-5949
Telefax: 220-5598
E-Mail: iqsoft@iqsoft.hu
Bankszámla: Budapest Bank 208-18926

3. ábra A Nyitott Napok első szemeszterének programja

"Nyitott Napok"

1997. 1. félév

Az ELTE Könyvtártudományi-Informatikai Tanszéke ebben a félévben is - immár negyedszer - meghirdeti nyilvános előadássorozatát.

Célunk továbbra is kettős: a hallgatóság számára olyan ismereteket nyújtani, amelyekre a tantervi keretek között nem nyílik lehetőség. Ugyanakkor az új kutatási eredmények és az új technikai eljárások megismertetése - nézetünk szerint - a könyvtáros társadalom, a kollegák számára is hasznos lehet. Az elmúlt félévben már jeleztük, hogy egy illusztráció-történeti sorozatot kívánunk indítani. Így a könyvtári-informatikai speciális ismeretek és problémák mellett az érdeklődők ezuttal a középkori kódexfestészet, majd a korai nyomtatott könyvek illusztrációról hallgathatnak előadásokat.

Program

Március 5. Török Gyöngyi: A Mátyás kori kéziratok néhány kérdéséről

Március 12. Alföldi Gabriella: Hogyan szerezzük meg az 1%-ot?
/A könyvtárak lenetőségei az új adózási rendelkezések szerint/

Március 19. Wehli Tünde: Jelentősebb középkori magyar festett kéziratok kutatásának problémái

Április 9. Monok István: A szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán folyó könyv-könyvtár-történeti kutatások és új képzési formák

- 2 -

Április 16. Textlib integrációs rendszer bemutatása

Április 23. Bodnár Szilvia: Dürer, az illusztrátor

Április 30. Karsay Orsolya: Bizánci könyvkultúra

Május 7. Vajda Erik: A Könyvtári törvény és a magyar
szakkönyvtárak

Május 14. Skalitzky Judit - Baritzné, Rózsa Mária:
A Könyvtári törvény és a közművelődési
könyvtárak

Huszár Hédi: A Könyvtári törvény és az egyetemi
könyvtárak

+

Szeretnénk felhívni a t. érdeklődők figyelmét, hogy
a Tanszék február 28-án egész napos "Voyager" szemináriumot
tart. Május 23-án kerül sor egy hasonlóan egész napos
"Oracle"-szemináriumra. Mindkét rendezvényre minden kollegát
várunk.

+

Az egyes előadások helye és időpontja - hagyományainknak
megfelelően - a Tanszéken minden szerdán 5 órakor lesz.
/Cím: VIII. Múzeum krt 6-8. fszt. jobbra./

Budapest, 1997. január

/Voít Krisztina/

tanszékvez.egyet.doc.

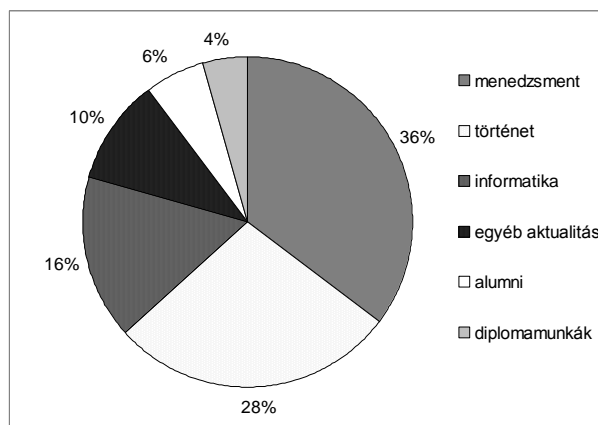
4. ábra A Nyitott Napok 1997. tavaszi félévi programja

Ehelyütt idézzük fel a *Voyager nap* részleteit („a program felkért háziasszonya: Majkó Katalin, Magyar Képzőművészeti Főiskola Könyvtára”):

- *Bevezető (Pagács György, fejlesztési igazgató, Dataware Kft.)*
- *Voyager a Kossuth Lajos Tudományegyetem (KLTE) Könyvtárában, hatása a könyvtár munkaszervezetére, hazai és nemzetközi együttműködések (Lévay Botondné főigazgató, KLTE Egyetemi és Nemzeti Könyvtár)*
- *MARC alapú katalogizálás és authority kontroll a Voyagerben (Koltay Klára, szakreferensi osztályvezető, KLTE Egyetemi és Nemzeti Könyvtár)*
- *Internet – mint a könyvtári együttműködés infrastruktúrája (Gyüre Péter, informatikai osztályvezető, KLTE Egyetemi és Nemzeti Könyvtár)*
- *Osztott katalogizálás lehetőségei a Voyagerben (Bakonyi Géza, József Attila Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár)*
- *Kölcsönzés a Voyagerrel (Pálné Péter Judit, olvasószolgálati osztályvezető, KLTE és Waitz Erika, olvasószolgálati osztályvezető, JATE)*
- *Voyager workshop két szekcióban:*
  - I. szekció (könyvtáros)*
Bemutató és gyakorlat, további modulok bemutatása kipróbálási lehetőség biztosításával. Beszélgetés felhasználók és érdeklődők között.
Előad és a beszélgetést vezeti: Koltay Klára
  - II. szekció (informatikus)*
Voyagerről informatikusoknak. Platformok, architektúra, rendszeradminisztráció.
Előad és a beszélgetést vezeti: Gyüre Péter⁴⁰

Az előadások témakör szerinti megoszlása: menedzsment (24 alkalom), történet (19 alkalom), informatika (11 alkalom), egyéb aktualitás (7 alkalom), régen végzett hallgatók visszaemlékezései (4 alkalom), végzősök beszámolóí diplomamunkáikról (3 alkalom), az arányokat az 5. ábrán szemléltetjük. Időnként tematikus félévek is előfordulnak, de ezek rendszerint nem jelennek meg kizárólagosan a szemeszter összes előadásában:

- 1997. tavasz: Illusztrációtörténet,
- 1997. ősz: Közgyűjteményi „rokonaink”: levéltárak és múzeumok,
- 1998. tavasz: Oktatás,
- 1998. ősz, 1999. tavasz: Pályázás – pályázati rendszer – pályázási tapasztalatok”,
- 1999. ősz: Alumnusok találkozója,
- 2000. tavasz: Különleges szolgáltatások, gyűjtemények, ismerethordozók.

5. ábra A Nyitott Napok előadásainak témakör szerinti megoszlása (1995–2000)

Itt érdemes elidőzni a csoporttalálkozáskor, melyek hangulatát így festi le Bobokné Belányi Beáta: „Október második felétől szerdánként a tanszéken (Múzeum krt. 6–8.) alkalom nyílt arra, hogy vendégül lássuk, ha nem is teljes évfolyamokat, de legalább összetartó tanköröket, rég nem látott barátokat. Tea és friss pogácsa mellett szép és érdekes beszélgetéseknek lehettünk tanúi, sok adoma, humoros történet hangzott el, csakúgy mint szívszorító emlék... Érdekes módon a régebbi évfolyamok hallgatói voltak aktívabbak, de reméljük, a frissebben végzett évfolyamok hallgatóit csak szakmai elfoglaltságuk tartotta távol. A szakmai összetartozás szép példájaként élhettük meg ezeket az estéket [...]”⁴¹

A program gyakorta hűen tudósít a tanszék életében zajlott történésekről, különösen a következőkről:

- „[...] 1997. október 15-én [...] az első előadást a tanszék újonnan választott vezetője, dr. Bak Borbála egyetemi docens tartotta.”⁴²
- „[...] tanszékünk utolsó éveinké inkább a visszavonulásról szólnak, összesen öt főállású munkatárssal állván a vártán.”⁴³
- [1998.] „március 4-én dr. Voit Krisztina tart előadást a tanszéken induló doktori (PhD) képzésről.”⁴⁴
- „Az első program kezdetekor bemutatjuk tanszékünk új vezetőjét, dr. Sebestyén György docens urat, akit a betegsége miatt lemondott dr. Bak Borbála után, 1998. július 1-től öt évre neveztek ki a tanszék élére.”⁴⁵
- [1999.] „október 27-én és november 3-án [...] 17 órától szeretettel várjuk Kedves Kollégáinkat – a felújítás ellenére – Múzeum körúti címünkön.”⁴⁶

Az előadások külön, erre a célra készített kiadványban nem jelentek meg, az elhangzottak sokszor olyan kizárólagos (egyszeri és megismételhetetlen) forrásként szolgáltak, melyek máig pótolhatatlannak bizonyulnak. Egyetlen esetet emelhetünk ki, miszerint az Iskolakultúra című folyóirat 1997. évi májusi tematikus száma közölte az 1996. őszi szemeszter két előadását.⁴⁷

A Nyitott Napok felszínre hozott olyan történelmi tényeket is, amelyeket addig homály fedett. Innen indult el például Füzéki István emléktáblájának ötlete, és innen eredeztethető a kapcsolódó díj megalapítása.⁴⁸ „1956 utolsó hónapjai hazánk történetének legtragikusabb fejezeteihez tartoznak, az akkor elszenvedett üldöztetések a könyvtártudományi tanszék egyes hallgatóit sem kímélték, sőt volt egy hallgató, aki életével fizetett az idegen csapatok iránt tanúsított ellenállásáért.”⁴⁹ Sebestyén György leszögezi továbbá: „A Könyvtártudományi tanszék Nyitott napok c. rendezvényén eddig ismeretlen részletek kerültek napvilágra az 1956-ban elhurcolt és nyomtalanul eltűnt Füzéki István könyvtár szakos hallgatóról. Elhangzottak megszívlelendő javaslatok is, amelyek emléktábla felállítását, valamint egyéb kegyeleti intézkedések megtételét szorgalmazták.”⁵⁰

Új folyam

„Két évtizeddel alapítása és bő tizenöt évvel megszűnése után a Nyitott Napok az alapítója által megfogalmazott gondolatok szellemében indul újra. Voit Krisztinának a cikk elején idézett szavai [ld. 2. ábrát] ma is érvényesek, így az új sorozat koncepciója nem különbözik a régiétől. A hagyományörzés jegyében megmarad a szerdánkénti időpont és a tizenhét órai kezdés is. Az előadások helyszíne azonban az oszlopos előtér helyett az abból nyíló hatos terem lesz. (Ez a változtatás azért szükséges, mert manapság az előadók többsége számítógépes prezentációval illusztrálja mondandóját, és az ehhez szükséges technikai feltételek biztosítása az előtérben nehézkes.) A KITI erősödő történelmi elkötelezettségét mutatja nem csak a könyvtörténet specializáció tavalyi beindítása, hanem például az is, hogy az újjászülött Nyitott Napok egyelőre kifejezetten történelmi jellegű lesz. A téma tehát minden esetben információ-, írás-, könyv- könyvtár-, nyomdászat- vagy sajtótörténelmi, az előadók között azonban lesznek történészek, muzeológusok, levéltárosok, irodalom-, művészet- és nyelvtörténészek is. Ez többek közt azt is biztosítja, hogy külső nézőpontból tekinthessünk a saját szakmánkra. A könyves té-

mákkal (is) foglalkozó 'külsős' előadók könyvtárosokétól olykor eltérő látásmódja és a szaktudományok határainak átlépése remélhetőleg sokakat készíten gondolkodásra, és nyilván akadnak, akiket hozzászólásra is sarkall. Éppen ezért a bő háromnegyedórás, szűk egy órás, nyilvános előadások végén természetesen lehetőség nyílik kérdésekre, vitára.”⁵¹ – adta hírül a Könyvtári Levelező/lap 2016. évi 3. számában, a főnixként föltámadt eseménysorozat első alkalmát ismertetve Bibor Máté egyetemi tanársegéd, a Nyitott Napok új évfolyamának szervezője.⁵²

A TMT 2016. évi 3. száma (132. p.) is közölte a tavaszi szemeszter előadásaira szóló felhívást:

1. alkalom: 2016. február 24.

Kiszl Péter intézetigazgató köszöntője
Barátné Hajdu Ágnes és Kiszl Péter (ELTE BTK KITI), Poprády Géza (OSZK): Megemlékezés Voit Krisztináról
Gazda István (Magyar Tudománytörténelmi Intézet);
A könyvtáros és orvostudós Semmelweis

2. alkalom: 2016. március 9.

S. Sárdi Margit (ELTE BTK Régi Magyar Irodalom Tanszék): A zágoni parókia könyvtára

3. alkalom: 2016. április 20.

Boreczky Anna (MTA-OSZK Res Libraria Hungariae Kutatócsoport): „Papirusz-stílus” a középkori könyvfestészetben. Egy családregény hagyományozódás-történelmi konzekvenciái

4. alkalom: 2016. május 11.

Pálffy Géza (MTA BTK Történettudományi Intézet): Egy kevésbé ismert közép-európai Habsburg-kódexsorozat magyarországi vonatkozásai. A Szent Korona legkorábbi ábrázolásai a XVI. században.

Múlt – jelen – jövő

Az eddigiekben tárgyalt célokon túl, a Nyitott Napok „felélesztésével” szakmai hitvallásunkra is szeretnénk ráirányítani a figyelmet, mely az ELTE BTK-n folyó intézeti munkánk minden napját áthatja, és oktatási-kutatási tevékenységünket alapjaiban határozza meg: „A hagyományok megőrzése és folytatása több mint kötelező tisztelet. A hetedik évtizedében járó Könyvtártudományi Tanszék eredményeire tudományterület és szakma épült, büszkéek lehetünk múltunkra, de a jövőbe mutató mentalitás fenntartása is követendő példa.”⁵³

Irodalom és jegyzetek

- ¹ MORUS [Tamás]: Utopia. Ford. és bev. Gerébi László. Budapest, Officina Nyomda és Kiadóvállalat. 1941. (Officina Könyvtár, 9.)
<http://mek.oszk.hu/10600/10652/10652.htm>
- ² TÓTH Gyula: Áttörések. A public library megjelenése, első térhódítása Magyarországon. = Könyvtári Figyelő, 9. (45.) évf. 1999. 2. sz. 223–235. p.
- ³ SZŐGI László: A 19-20. század fordulóján alakult felekezeti jellegű egyetemi egyesületek. = MTA-ELTE Egyetemtörténeti Kutatócsoport.
<http://egyetemtortenet.elte.hu/erdekesssegek/szogi-budapest>
- ⁴ KISS Tamás, T.: Felnőttoktatás-történet Magyarországon. = Educatio, 8. évf. 1999. 1. sz. 3–13. p. és MARÓTI Andor: Esszé a tudományos ismeretterjesztésről. = Valóság, 57. évf. 2014. 4. sz. 68–78. p.
- ⁵ 2003. évi XCIII. törvény a Magyar Tudomány Ünnepe-ről
- ⁶ A programokról bővebben az MTA portálján olvashatunk: <http://mta.hu/tudomanyunnep>
- ⁷ Voit Krisztina szakmai pályafutása az ELTE BTK KITI honlapján: <http://lis.elte.hu/TORTENET/voit.html>
- ⁸ A témakör legújabb összefoglalása: BRAUN Róbert: Vállalati társadalmi felelősségvállalás. A vállalatok politikája. Budapest, Akadémiai Kiadó. 2015. 275 p. (Marketing szakkönyvtár) ISBN 9789630596541
- ⁹ Révai Nagy Lexikona. XVII. kötet. Budapest, Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság. 1925. 278. p. „szabadtanítás” („szabad egyetem”) címszó
- ¹⁰ Ezúton mondunk köszönetet Patkósné Tóth Zsuzsannának, az ELTE BTK KITI intézeti könyvtárosának kutatómunkák elvégzéséhez nyújtott segítségével.
- ¹¹ A forrásokban szereplő előadók neveit egységesítettük, ahogy az előadások címeit is szükség szerint egyértelműsítettük.
- ¹² HANG[ODI Ágnes]: „Nyitott napok.” Előadás-sorozat az ELTE BTK Könyvtártudományi-informatikai tanszékén. = Könyvtári Levelező/lap, 7. évf. 1995. 10. sz. 17. p.
- ¹³ HANG[ODI Ágnes]: Nyitott napok – elkezdődött a második előadás-sorozat. = Könyvtári Levelező/lap, 8. évf. 1996. 2. sz. 29–30. p.
- ¹⁴ Nyitott napok – 1996. ősz. = Könyvtári Levelező/lap, 8. évf. 1996. 3. sz. 34. p. és HANG[ODI Ágnes]: A fragmentum-kutatásról. Újból „Nyitott napok” az ELTE tanszékén. = Könyvtári Levelező/lap, 8. évf. 1996. 4. sz. 6–7. p. Itt kell felhívni a figyelmet, hogy míg a Könyvtári Levelező/lap márciusi számban megjelent program Madas Editet nevezi meg első előadónak, addig az áprilisi beszámoló Sarbak
- Gábor ugyanilyen szerepű közreműködéséről szól, így az utóbbi megállapítást vettük figyelembe.
- ¹⁵ Voit Krisztina hagyatékából származó, 1997 januárjában kelt kézirat nyomán (4. ábra).
- ¹⁶ HANG[ODI Ágnes]: Mátyás-kori kéziratok. A Nyitott Napok újabb sorozatának első előadásáról. = Könyvtári Levelező/lap, 9. évf. 1997. 4. sz. 8–9. p.
- ¹⁷ Thék György (InfoKer Szövetkezet) 2016. április 29-én kelt e-mail üzenete szerint Téglás György volt az előadó.
- ¹⁸ Nyitott Napok az ELTE-n. = Könyvtári Levelező/lap, 9. évf. 1997. 10. sz. 33–34. p. és HANG[ODI Ágnes]: A Nyitott Napok újabb rendezvénysorozata – a közgyűjtemények összefoglalása jegyében. = Könyvtári Levelező/lap, 9. évf. 1997. 11. sz. 31–33. p.
- ¹⁹ A szerző általi munkacím.
- ²⁰ KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1998-February/008884.html> és
<http://www.mke.oszk.hu/docs/hirlevel/75.html>
- ²¹ KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1998-March/009279.html>
- ²² KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1998-March/009270.html>
- ²³ KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1998-April/009346.html>
- ²⁴ KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1998-September/009844.html>
- ²⁵ KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1998-October/009634.html>
- ²⁶ KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1999-February/009563.html>
- ²⁷ KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1999-February/009849.html>
- ²⁸ KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1999-March/009457.html>
- ²⁹ KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1999-March/009906.html>
- ³⁰ KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1999-April/009854.html>

- 31 KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1999-May/010432.html>
- 32 Az előadásokból készült tanulmányokat a Könyvtári Figyelő 10. (46.) évf. 2000. 1-2. száma közölte.
- 33 KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1999-October/010608.html> és
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1999-November/010853.html>
- 34 KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1999-November/010650.html>
- 35 KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/2000-March/000590.html> és
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/2000-March/000614.html>
- 36 KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/2000-February/000420.html>
- 37 KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1998-October/009634.html>
- 38 KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1999-October/010608.html>
- 39 Vö. KISZL Péter: Könyvtártudomány elméletben és gyakorlatban – intézményi együttműködés az Eötvös Loránd Tudományegyetemen. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 61. évf. 2014. 7-8. sz. 257. p.
- 40 KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1997-February/008267.html>
- 41 BOBOK[NÉ BELÁNYI] Beáta: i. m.
- 42 HANG[ODI Ágnes]: i. m. 1997. 31. p.
- 43 BOBOK[NÉ BELÁNYI] Beáta: Képek – Emlékek – Találkozások. Nyitott napok az ELTE Könyvtártudományi Informatikai Tanszékén. = Könyvtári Levelezőlap, 12. évf. 2000. 2. sz. 26. p.
- 44 Meghívó a Nyitott Napok [1998.] márciusi programjára. Kézirat.
- 45 KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1998-September/009844.html>
- 46 KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1999-October/010608.html>
- 47 KÖRMENDY Kinga: Kodikológia és művelődéstörténet. = Iskolakultúra, 7. évf. 1997. 5. sz. 5–9. p. és SARBAK Gábor: Magyarországi kódex-törvények kutatása. = Iskolakultúra, 7. évf. 1997. 5. sz. 10–16. p.
- 48 Füzéki István emlékérem:
<http://mke.info.hu/tevekenysege/dijak/mke-dijak/fuzeki-istvan-emlekerem>
- 49 SEBESTYÉN György: Az ELTE BTK Könyvtártudományi-Informatikai Tanszékének szerepe és jelentősége a hazai és nemzetközi könyvtárügyben. = Könyvtári Figyelő, 10. (46.) évf. 2000. 1-2. sz. 18. p.
- 50 Ua.
- 51 [BIBOR] MÁTÉ János: Nyitott Napok 2.0. = Könyvtári Levelezőlap, 28. évf. 2016. 3. sz. 10–11. p.
- 52 A szervezési feladatokat – terveink szerint, rotációs rendszerben – évfolyamonként más-más intézeti oktató kolléga látja majd el, ezzel is biztosítva a témák és előadók változatosságát.
- 53 KISZL Péter: Tudományos örökség és gyorsuló fejlődés – könyvtárosképzés az Eötvös Loránd Tudományegyetemen. = Könyvtári Figyelő, 25. (61.) évf. 2015. 450. p.

Beérkezett: 2016. V. 1-jén.

